

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav pro dějiny umění

Posudek diplomové práce:

Anna Brabcová

**Italské inspirace středoevropské architektury. Zahraniční vlivy na hut'
Benedikta Rieda.**

Autorka se zabývá nyní poměrně široce diskutovaným tématem příchodu italského renesančního tvarosloví do střední Evropy v rámci obecnějšího problému, jak rozumět (či jak se stavět) ke vztahu gotického a renesančního stylu.

Obsáhlá, dobře napsaná diplomová práce se věnuje zejména vnějším vlivům, které pražskou architektonickou činnost nesporně zásadně ovlivnily. Současně se ale snaží k řadě nyní možná někdy až automaticky uváděných soudů, závislostí a vlivů přistupovat s určitým odstupem. Je to nesporně dobře, protože řada tvrzení působí při detailním zkoumání (které autorka v řadě případů provedla) méně jednoznačně. Rozhodně nabízí více variantních řešení, která z práce ale vyplývají spíše nepřímě.

Složitou situaci ve střední Evropě navíc pojímá v širších umělecko-historických i čistě historických souvislostech, protože příchod nového stylu oprávněně spojuje s konkrétními jedinci. Proto je kulturně historická situace sledována od doby vlády Jiřího z Poděbrad a samozřejmě zvláště pak v období následující jagellonské dynastie, za které k proměně užívaného tvarosloví na našem území došlo.

Velice podrobně je následně zkoumána stavitelská činnost na budínském dvoře Matyáše Korvína a následovně na italském dvoře v Urbinu.

Po tomto exkurzu se diplomantka vrací ke konkrétním renesančním prvkům – zejména oknům v Praze, Uhrách i Itálii, jež podrobně analyzuje. Otázkou zde je zejména podoba budínských oken, protože k řadě prvků ostění nebyly nalezeny patrně adekvátní a zejména jednoznačné stopy. Rekonstrukce tak působí, jakoby byla ovlivněna snahou připodobnit se právě pražským oknům, které jsou ale na nich dle všeho závislé. Do jaké míry se pak jedná o zavádějící důkaz kruhem?

Já bych se patrně podrobněji věnoval i dalším Korvínovým stavbám. V práci je sice uveden Visegrád, ale málo je zohledněn jeho goticko – renesanční vzhled, tak blízký (přístupem, ne konkrétním tvaroslovím) pražským realizacím. Jako v Praze i zde stojí oba

slohy vedle sebe (někdy ve zcela čisté podobě – viz kašna ústředního dvora) a umožňují tak pracovat s daleko širší tvarovou paletou.

Otázkou je mimo jiné i „jemnost práce“, protože uherské prvky byly stejně jako všechny italské tvořeny z mramoru (částečně z vápence), kdežto v Praze byl užit místní „gotický“ stavební materiál – pískovec. Jen připomínám, že i pískovec, ovšem zcela odlišného a v Čechách ojediněle užitého složení, byl následně použit pro jemné reliéfy pražského letohrádku, takže možnost realizovat italský dekor do všech detailů byl i v Čechách možný.

Urbinský vliv je dnes považován za zcela samozřejmý. I proto je nutno ocenit autorčin opatrnější přístup, protože určitá podobnost zde sice nesporně je, současně však nejde o mechanické opakování, ale o rozpracování tématu. Zejména vztah ostění s okny užívajícími vložené kamenné kříže by zasloužil podrobnější a současně územně širší analýzu.

Problémem je odlišení severní a jižního průčelí vladislavského sálu. Domnívám se, že bližší italským i uherským předlohám jsou severní okna s pilastry. Jižní okna se svými cca tříčtvrtěsloupy zapuštěnými většinou svého objemu za líc stěny již více konvenují s místní tvorbou, která by ze severního průčelí vycházela (viz i pražský portál jezdeckých schodů).

Závěrečné posouzení zůstává v rovině obecnějších tezí. Myslím si, že diplomantka do té míry podrobně poznala složitost dané problematiky, že se měla odvážněji formulovat závěry dle vlastního zkoumání. Tyto zajímavé soudy jsou v textu na několika místech zřejmé; jejich uvedení na konci práce by ale jejímu vyznění jistě napomohlo.

Práci doplňuje obsáhlý soupis literatury. Upozorňuji na zásadní a současně provokativní práci o renesanci a gotice z pera historika Le Goffa: O hranicích dějinných období. Na příkladu středověku a renesance (Praha 2014), která pozoruhodně souzní s u nás rozpačitě vnímanými názory Růženy Vackové (Věda o slohu, Praha 1993).

Součástí elaborátu je i instruktivní obrazová příloha.

Závěr:

Solidně zpracovanou a nepochybně inspirativní práci doporučuji k obhajobě.

V Praze leden 2015

Ing. Petr Macek, PhD.